

Pridplata na cilu god 3 for., na pol god 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje j. l. i. p. u. t.

Pisma svakoverstna premetna molimo na uredništvo upitati.
Neprijateljima neprimamo.

God. I. U Kalači

u Sridu 1870. Travnja 13.

Broj 5.

POZIV NA PREDPLATU.

Poklem naše na ovom polju dilovanje, i razvitak narodnosti, o što većem broju predplatnikah zavisi izavlja se: da će se predplata neprikidno primati na cilu godinu, t. j. od 19. ožujka t. g. do 18. ožujka 1871. g. po 3 f. a. vr., na pol 1 f. 50 nov., na četvert 75 nov., a za knježevinu Serbsku 30, 15, 7 1/2 groša.

Uredništvo.

Uskers.

Cerne haljine triba svuci, a obući modre boje — koja služi na znak našeg roda; nekaje veselje u rodu, ta u srid mraka užeženje svetionik da na sve strane razprostrani narodnu prosvitu.

Nada kojom na trudni put podjosmo počima obistinina biti, iz svih stranah šalju nam bratja s masline gore uma ulje — da naš svetionik bude neprikidno podhranjivan.

Uzeše nas bratja na ramena, i pomažu gazit priko zaprika, da i naša grana dostigne do ona menjdana, gdi je žestoko nadticanje europevskog čovičanstva, da se sljubimo s rodom, pak i našom silom okripimo stablo slaviana.

U ruki s ovom svetiljkom stupamo i mi o najvećoj Svečanosti kerštjanluka prid kerst, na-kojim je izveršeno spasenje, spasenje duha i tila čovičanskog, i pozdravljamo ga u ime slobode, koju nam je gorkom svojom mukom pribavio; neka bude po njegovim obećanju i naš rod, koji je dosad pri zemlji ležo uzvišen.

Sveg srca i duše pouzdanjem idjemo pridnjeg zna-juć: da će on nas radostno primit i ljubavlju obgrliti, koja će naš duh razgrijati, i njeg odzemlje podignuti — da se prodje po onom polju, na kojem je usadjeno stablo dostojanstva ljudskog, i uzaberemo snjega voće osobne i zemlje — slobode: Koje dok okusimo razpršitcese one predsude koje su dosad duh naš zemlji privezan deržale.

Koji to nevirujete pokušajte i vidiće te, da istom ona sloboda uzvisiva čovika, koja je s krsta uzeta, jel to je samo prava i ozbilna sloboda, a svaka druga jeste razusdanost, koja krijomice pripravlja put nasilniku, da po ovim dodje do tvrđave slobode, nju iznebuši i uguši.

Oni koji nevirno glavu kreću, nek otvore onu knjigu koju je kerst zatvorio, u kojoj su popisane patnje ljudstva prija objavljenja Spasitelja, — kada čovičanstvo nije drugo pokazivalo: nego jedan neprikidni niz, na kojem se isti ljudi kao siladžie i sužnji pokazuju.

Načelo po Spasitelju izručeno „ljubi Boga svrhu svega,“ jest jedan jedini izvor slobode čovičanstva, ako ovog zagušiš, ugušio si duh slobode čovičanske, koja će skoro spustit svoja krila, pak će u veruge pasti.

Načelo po spasitelju izručeno: ljubi izkrnjega kao seb istoga, jest jedan jedini zalog nepovridjenja naše slobode, u ovom su naj veće granice ova neprocinjena naša dobra, koje nam osobnu i imućnu slobodu osiguravaju.

Izbaci ovo načelo iz svojeg srca, to si porušio sve

zkvh.org.rs

one granice, koje su tvoju slobodu čuvale, i izpostavljen si osobom i imetkom javnoj navali, svakog nagona, kojeg su strasti, u duhu i srcu tvojeg komšie, roda, sunarodnika ili inostranjaka probudile.

Načelo po Spasitelju izručeno: kakvom mirom uzmirio budeš stakom će ti odmiriti, osigurava našu imovinu. Po ovom koliko tko na polju čudorednosti izvije snage, toliko će sebi kraljestvo blaženstva gori osnovati, a ovdje doli koliko izvije snage duha i tila po radinosti, — toliko će steći sebi imetka, koji se tako različiti košto su različna zvanja našeg života, po poljodilstvu, zanatu, obrtnosti — nauku.

Potari ono načelo to si otvorio vrata da useli u kolo čudorednosti i u kolo tvarnog života linost, koja će nadahnuti svit duhom laži — varke kradnje i otimanja — kojiće osobnu i zajedno imućnu slobodu ugušiti.

• O čem se bave na saboru (dieti).

Neka nam je ovdje dozvoljeno navesti, što bi nam prija tribalo napomeniti; da je batina iz ruku sudije uzeta, počem jednim korakom smo dublje ustupili u društvo izobraženih naroda: koji svakim činom nastoje pokazati da je čovik od živine odličien: Njegova dakle i nagrada i kazna, triba da se skladaju s umom ljudskim. Ipak ako bi još i sad taki ljudi bilo: kojima je dosele bojaz istom batina uzrokovala, badava bi se ovoj promini radovali, jel kazna nije od teškoće, već samo odrugote izgubila; u onoj mal ako nije ovećala, jel post i samoća, po iskustvu sudiah, veći upliv ima na duh zlotvoracah, nego batina. 27. Ožujka uzakonjeno je: da od rastovi drva — koja se iz morski pristaništa u inozemlju iznose dosadanju daću neplaćaju, nada nam je: daće ovim načinom krajinske i slavonske šume veće dohodke za vlastnike izdavati. —

22. ožujka na ministare su mnoga pitanja stavljena, od ovi samo ono g. Gjüre Stratimirovića napominjemo, buduć da smo posridovanjem ovoga razumili: da i magjarska mladu Srbiju kod Turske Porte podupire, da ova svoje železnice ne priko Bosnie, već priko Srbije vodi, i tako s Peštom naše otačbine srcem skopća. —

26. ožujka. Poklem proračun za 1870 godinu — kojeg su ministari saboru pristavili, još nije prigledan zatosu 26-i zakon 1869. godine pokojem su ministari ovlaštjeni bili, i donle obične dohodke tija do 31. ožujka t. g. primat, i na cio miece Travnja produžili. Dokaz da ministari ni jedan čas nemogu svoje voljno gazdovati obćenim dobrom.

28. ožujka zavladao je oštra razpra medju ministarom obći gradjiva i livom strankom. Koje govornik gosp. Ernő Simonyia — hoti dokazati: da ministarstvo — u dozvoljenju gradjenja železnica sjevernih, iztočnih i južnih nije korist zemaljsku pridoćima držalo. U svojim dugim govoru podupiroje g. Kolomana Tisa predlog, — kojim bi tribalo glede nadležnog obhadanja ministarstva iztragu povesti.

Posli toga govorio je ministar gradjevinah g. Miko, i državni tajnik gosp. Hollán, i finacialni ministar gosp. Lonyai ovisu od stavke do stavke slidili govor gosp. Simonyie i dokazati nastojali: da je ministarstvo u svakom koraku putem po zakonu odobrenim išlo, dakle nije proti, već uvik za korist otačbine dilovalo. —

Zakonodavna kuća kako je ove govore prislušala,

osvidočila se: da iztraga ni pojednom dokazu nebi bila opravdana, gosp. Tisa i za ovim gosp. Simonyie predlog odbaci i pridje na dnevni red.

O početku ove sjednice pristavljena je po gosp. Jókai gradjanah peštanski moljbenica, u kojoj žele: da promina činovnika (poglavara) u glavnom gradu bude dozvoljena; koju je gosp. Jókai sotim u pozornost zakonodavne kuće priporučio, štoće skoro Pešta opuno, vlastjena biti zajam 24 milliuna osnovati. Ne varamose kad mislimo, da svaki domorod želi — gorljivo ono nasto, janje podupirati koje smira glavnog grada lice oprat, i ukrasit, a kod jedne države, to je glavni grad — štoje kod divojke lice, glavnina — najvećma ugledana. — Samo u našem stanju dobroje svaki novčić, prija nego štoga izdadu pogledat, da ne prodjemo ko Taliani — koji su u železnice toliko kapitala uložili — da još i sad pod njegovim teretu stenju, i Francuzki Pariž kojeg su veoma skupo stale one lipe i ugodne sgrade, po Hausmanu na ukrasenje Pariža izvedene.

Domaći Poslovi.

Jel je nada jel je istina! Prost čovik razmatrajuć stvari, o koristi njevoj onda se osvidočii a ko hasnu ustopice sliditi vidi. — Ove vrsti ljudi mnogo redi pravo imadu, al samo u svakidašnji slučajji. Izvanredan slučaj izvanredno shvatjanje zaktiva. Izvan redan je dogodjaj 1867. godine namira izmedju magjarske i Austrije. Nije rikdo naći ljudi koji vele: ustavno slobodni smo, ipak slobodu ne uživamo, jel nam se boljak stanja ne razvija i u tegobi smo ko i prija. — Ovi ljudi tako su slipi, da ne vide zelenu šumu od bujnog lištja. Neznadu kakaje razlika iz medju sablje i mira. Neznadu šta sadržava u sebi namira od 1867. godine, neznadu štabi se dogodilo da se ista namira nije učinila. — Po namiri 1869. god. dobijo je narod svetog Stipana krune sva ona prava, za koja je prava 1848. godine krv u potoke prolivao. Dobijo je sva ova da je sablju bar izkorica izvuko. — Ima narod sa cilog naroda obćom željom izabranog i okrunjenog kralja, — ima po sebi izabrano zakonito zakonodavno tilo, koje je obdareno vlastjom na zemaljsku korist sve one zamke rišiti, koje se za poslednji 20 žalosnog uspomena godina uvele. Razboriti domaćin zna da je velika zadaća smutnju jedne obitelice, a kamoli domovine razpraviti. Kako sloga pojedini članah obitelni uzdržaje slime kuće: — tako isto slogom cilog naroda boljak uznapredovaće. — Ko nije zaboravio da poslednji dvadeset godina, cijo narod Svt. Stipana krune, nije bijo drugo nego podloga jedne samovoljne vlade, taj mora se divit namiri od 1867-me kojamu je skinula prange snogu, da slobodno koraca po sa onako skupocinom krvljom oblivenoj zemlji. Ko ovo vidi — podmoranje uviditi: da su sva sridstva jednog sloboduog ustavnog naroda u rukama, s kojima triba da se sljubi pouzdanje prama vlade; i onda će se boljak narodne budućnosti sam od sebe razvijat, i tegoba sama od sebe odpadat: — sloboda neće biti prazna nada, nego živa istina; kojaće se užiliti u gotovo umrtveno narodno tilo, i njega na polju rada oživiti.

Zvonimir.

Iz-Szantova. Danas uzamši u ruke broj 2. „Bunjevačkih i šokačkih Novinah“ došla su mi slučajno do ruke i druga dva brezimena lista. Na kolikose radujem

imenovanim novinama, i pozdravljamji iz dubljine sordca mojega, jerbo sam uviren da po njima onaj svaki koji nji štie u pameti naučnii, u serdca bolji, i u mlogima drugima koristnima stvarma bogatii ima biti : natoliko žalostimso zbog druga ozgor spomenita dva lista, i nji iz serdca odsudjujem, zašto koi nji štie — ako nie u viri katholičanskoj i jedino spasonosnoj dosta umitan — lako može se zavesti i rečenoj viri protivne stvari povirovati. Jednoga lista nadpisje ovo je : „Sveti List čudnovatim načinom poslan svojem u zemlji pribivajućem puku od Gospodina našega Isukersta.“ Tiskom kod Jakova Schön u Baji 1868.

A drugoga lista nadpisje ovo : „Pripovijest iz Turske o jednoj čudnovatoj tici, što se ukaza 1867. godine“ Tiskano i dobitise može kod Jakova Sena u Baji. Pervi list ništ nezadržaje doduše u sebi zla. Samo toje zlo, štoje laž daje baš od Boga puku ovaj list poslan. Imamo mi S. Pismo i Pridanje crkveno, ovoje list iz neba poslan, u koliko je nauk Ste majke crkve, koju Duh Sti upravlja samo to virujmo i obdržati nastojmo.

Nego drugi list veoma je zločest u koliko brez svakog razuma skupljene i neslozne laži u sebi zadržaje, i čudesa koja nisu istinita pripovida. Koji ovake laži štampaju i razširivaju ime svoje ne podpisuju, jerbo ni sami neviruju ono što pišu, nego iz tog hoću da steču, jerbo znadu da neumitni puk lako viruje čudne i nove stvari, i lakomise za njima pakji priplatjiva, neznajući, laž od istine različiti. Nego jase samo tom čudim a i ljutim : premakoje sad štampa slobodna — negoje svaki za ono što pod štampu da odgovoran, zašto se oni koji ovake lažljivosti smidu štampati na odgovornost ne terzau ? Počim se oni većma obogatu, putem ovake lažljivosti, štiooci već ma u neumnost i vračku — koju je i tako veoma teško iztribiti — upadaju. Nemojte indri Dragi ovih novina štiooci ovake brezimena izdate — makar i štampane listove kupovat, niti razširivat, niti štiti, upitajte duhovne pastire, oni će vam kazati štaje dobro viri i zakonu složno, štali je protivno.

Ona dva lažljiva lista evo šaljem Pripoštovanom gosp. uredniku za znanje šta se u njima zadržaje, i akobi se po Kormilu nadbiskupskim moglo ovakim čifutskim štamparu — koji u našoj — crkvi za skup novac lažljivosti prosipa — udarit na نکته da ne štampa što nie istina *) 27-ga Ožujka 1870. K. J.

NOVOSTI.

— Njezimo Veličanstvo kraljica ovi dana posla je peštanskom gradjanskom kapetanu 300 fort, sotom ulogom : da se te novce medju peštanskom sirotinjom podile.

— Po katholicko kršćanskom običaju Njegova Svetost rimski Papa svake godine posveti jednu zlatnu

*) Žalostnoje što se nalazi ljudi, koji za novce laž kupuju, kad na istinu ni novčiće neće da žertvuju. Imena nećemo izpisat, al očutit nemožemo, da mnogo brojimo občina u koje ulazak ne imamo. Ipak radi slobode koju na obranu istine želimo zadržat, neslažemo se u mnenju s našim prijateljom. Triba nam po duhu našeg Meštra raditi, di siju pšenicu, tamo posijavaju i kukolj; al ovaj samo o žetvi korene, drugčie ljudi nobi imali naj ljutju napast, i tako najplemeniti ju prigodu, da svoju budućnost zaslugam obogate. Dočim triba da smo prama puka pravedni; želja da puk lažive stvari neštie, po mojim uvidjenju nalaže učenima dužnost, da mu uručie stvari istinitite : uslid koje istine neka nam je dozvoljeno upitat : za jedno 70 godina putem tiska, štasmoo učinili na prosvitu puka! pitanjem ovim neću da korim, već svoju ljubljenu bratju na sudilovanje budim.

Ured.

ružicu, koju običajno jednom krstjanskom vladaru pošaljje, na znak virnosti prama crkve. Ove je godine zlatna ružica naminjena našoj kraljici Elisabethi.

— **Grof Miko ministar** občeni gradjiva i državni tajnik g. Holan, zafalili su na svojem dostojanstvu.

— **Koje našo čestitje čovik bio.** Barun Földvaria izgubio je bugjelar sa 23 hiljade for. Jedan pošten brodar s „Josip“ ladje našoje i povratomu. Obećanu nagradu 1000 srbra dobijo je; al i mirnu svest da je ridko pošten čovik. Bože imal ovaki ljudi izmedju hiljade jedan.

— **Ovi dana na peštanskoj kalvarii** hoda la je jedna žena s djetom na ruci i vidiv tri gospodske divojčice reče jednoj : pridržte mi gospoice malo dite omaću dotji natrag. Gospoica uzme ditešce i dugo čeka za materom, al poklem se ova nije povratila, počelaje plakat, šta da radi s djetom, akočega odnet kući psovatje je mater, jel kod kuće ima još petero. Na poslidku dodjejoj u pamet da valja odnet varoškoj kući; bezduševnu mater traži redarstvo.

— **Osramotjeni tolvagji.** Jedan gospodar odputujuć iz Brašova u Peštu, spremi svoje novce iz gvozdene „Vertheim kase“ u jednu staru škrinju. Zato vrime kradljivci unidju mu u kuću i odne su kasu; kad su je teškom mukom razbili, nadju u njoj jedno pismo koje glasi : Bez obraznici, al vam zabadava trud.

— **U Beču su svi carski ministari** zahvalili, na svojem dostojanstvu. Njegovo Veličanstvo kralj Franjo Josip primi jo je njevu ostavku i povlastio grofa Potocki da nimcem novo ministarstvo ustroji.

— **Budimska občina zaključila je :** da se promina Gospode u Budimu izvede isto tako i Požunska občina. Vrlosu dobro činili.

— **U Osiku ćuprija** koju su na Dravi za gvozden put naprivili, srušila se i više ljudi smrtno ranila.

— **Iz Velikog Varadina** poslali su u Peštu jednu volovsku glavu od tri roga. Dva roga stoje na običnom mistu a treći na srid čela.

— **Dobro su se osvitlali segedinci** Držali su na pomaganje jedne dobre zadruge veselje. Dohodak je bio 81 frt. 6 kr. a izdatak 81 frt. i 1 kajcaru; čista hasna 5 nov. kaži pet novi krajcara.

— **Opominjemo naše poštovane** citatelje da se nalaze krive banke od 50 frt pod ovom biligom. D 30. C 39. Dat, Wien 25. aug. 1866. Takosu nevišto molovane daji svaki lako može poznati.

— **Prodaja vune.** Ove nedilje bila je vrlo živana, prodalo se 2500 centi dvostrizne zimske i litne jednostrižna po. 75 do 82 frta, s piska 48 do 52 frt s brida 75 frt, potisanska 54 do 58 frt.

VILAJET.

Francuzka. Napoleon, poklem su Francusi izjavili — da nebi njeva volja bila, da se Francuska i nadalje po carskoj samovolji upravlja ustupio je vlast zakonodavnom tilu, al poklem će se ovim načinom uvest velika u ustavu po puku potvrđenim promina, car želi nov ustav glasovanju puka priložiti, nekabi ovaj opet izjavio : dali mu je povoljna promina u ustav uvedena.

Španjulska. Španjulci su opet sa svojom krunom ponudili vojvodu Alojziu Auguština kneževske obitelji koburgove sina, koji je oženjen sa brazilanskog cara (država priko mora) kćerom kojije kao privatan čovik veoma bogat — al ni ovaj nema volje primit se take trnove krune.

Buna opet se na novo podigla nuz Barcelonu u Sanzi ubilisu grado načelnika (pulger majstora) i više vojnika.

Talianska. U Talianskoj izgleda da cilo ministarstvo pane. U Piacenzii su 20 redara i svi vojnici jedne rote u zatvor stavljeni, jel su puške u nji pune našli.

Rusia. Košto piše „Srbski Narod“ ruski gvozdeni putovi umnožavaju se iz dana u dan. 1843 godine imala je Rusija gvozdeni putova samo priko 25 milja. Kad se krimski rat utio, imala je 3070 milja železnica, a do kraja godine imaće i za 14,388 milja. Neće dugo trajat i rusijaće produžiti svoje gvozdenne putove, do kitajske granice, ovo će biti po svu evropevsku trgovinu, al navlastito po Austriisko-Magjarsko monarhiu važno — sa obzira obrane i trgovine. Ovoj monarhii nikad nebi slobodno bilo svoje oči s iztoka skinuti tosmo uvižbali: da ovamo istom onda gleda — kada se već kaka bura podigla. —

GAZDALUK.

Poljsko Gospodarstvo (poljodilstvo).

Da se pokojni naši otc i svojih mirnih grobovah danasnji dan uzdignu, začudili bi se sverhu napredka čovečanskoga. Napreduje ljudstvo umom u nauci, u rukotvorju, jedan narod drugog pritiče. Krasni parobrodi pricicaju valove rekah i morjah; hitra vatrena kola lete po ravnica i brežuljakah, a smetajuće gore produbese; i kud čovek prie nekoliko godinah jedva kroz nedelju dana odputovati mogaše, taj put sverši danas kroz nekoliko satih.

Nemojmo se čuditi; jer su to učeni ljudi izmislili i doveršili. — U sadašnje vrime samo učen čovek napreduje. — Neučeni zanatnik il je tudj nadničar il kerpedžia.

Svaki čovek mora indi štogod naučiti, i raditi; jer su prošla ta vrimena, gde su pečeni golubori svakom u usta letjali.

Svaki i nesetni čovik je potriban u deržavi, kao što i svako udo čovečanskoga tila, da čovek glede tila izverstan i sveršen bude. — I kakogod nitko učen iz ueba nije spao, tako nikad dosta mudar, i na toliko pame-tan još nije nitko postao, da više znati i učiti nije želio.

Svaki indi čovek napreduje, triba da i mi poljodilci ne zaostanemo. I budući nas nikakvi mudroučni nauci, — nikakva rukotvorja ne tiču, nego samo poljodilstvo; razmatrajmo u toj struki, što, i kako da činimo, da i sebi i ciloj domovini na korist postanemo.

II. U poljodilstvo spadaju: kušanje zemljištah, obradivanje poljanah; naravopis svakoverstnih biljah; (travah) naravopis domaće pitome marve, njihovo odgoivanje i bolesti. Vertarluk; — kuhinarski vertovi, voćnjaci, vinogradi; poslovi pivničarski o novom i starom vinu: — nauk o pcelah: o svilenih bubah.

Mnogo indi nami triba znati, da svoje gospodarstvo mudro i pametno upraviti možemo. Al mi ljubezni domo-rodče dopusti, da najprie tamo ternim, gdi gori: i zato prie svega da mane našeg gospodarstva iztraživam i najdene protresem.

Perva i najveća je mana manjkanje voćah i voćnjakah. Sramota a i grihota je, kako pored nasih krasnih poljanah, i ugodnog podnebja inostrane deržave nami voće za skupe novce prodaju. Austria i Štajerska s voćem napunjene šajke šalje s Dunavom i Dravom u naše krajeve, a mi je za skupe novce kupujemo, i ti su novci za nas ponajviše izgubljeni.

Kao da čujem, gde gdekoji govori: Nek kupuje komu je drago, ja nedajem za to novce. Ti zar nekupuješ priane, al ti kupuje supruga, sna, kći, i to kad ti ne vidiš. — Da ti hambar progovorit znade, taj bi te ubavistio.

Šta je otdud nauk? Da sčim prie voćnjace sadimo.

U toj struki neimamo dan, neimamo sat dangubiti, svaka se danguba nad nami osvetjava, i snjom svoju kožu nosimo na pazar. Lasnje bo je najveći grad uzidati, nego li jedan prazan vert u voćnjak priobratiti. Broj od desetolitja triba, dok voćeke na toliko uzrastu, da jih voćnjakom nazvati smiemo.

Ako se pak sami otomu baviti nerazumimo šaljimo detcu u školu, i nemojmo pripričivati učitelje u odgoivanju i izobraženju mladeži. Donio je sabor godine 1868 školski zakon, u kojem i to pisano stoi: da se mladež i o oplemenivanju voćakah ubavistiti imadu. Izmirimo jim školske vertove sčim prie, i za nekoliko godina bitće gotovi kalamaka zadosta.

Nemojmo dangubit, jer svaki lakoumno zanemaren dan sramotu nam prinaša. Na daleko smo izostali od drugih narodah, paštrimo se, da ji stignemo.

III. Voćke na malomu mestu i s malim nadgledanjem veliku korist donose vlastitelju; jer izvan toga, što ne samo detci, nego i odrastjenim zadaju leti i zimi zdravo i kerv čisteće jilo, nego u onih krajevih, gde se sbog hladnog podnebja vinogradi nemogu saditi, od sladkih i tečnih jabukah i krušakah pravi se most iliti vinu nalično zdravo i ugodno pitje. — Od svakog sladkog voća može se žgati žganica ili rakia. Od kiseljakah prave šlavonci sirće. A što je suviše može se za skupe novce prodati. — Stabla pako kao i šume pored dervarine neobhodno potribne liti čiste zrak od otrovnih i škodljivih parah; vežu lagani pesak; suprotivese sili navalnih vitrovah; u zapari daju krasni hlad; a u suših pripomagnu zametak kišnih oblakovah.

Toliki koristni uzroci dižu svoje vlastne glase pored voćakah i šumah: velika i grešna nemarnost triba indi ktomu, da se ovaj toliko koristni član poljodilstva i od sele lakoumno zanemari. Ivan Mihálović, Učitelj.

Cina rane.

Maža ili centa razumi se požunac po težini na funte

Staje?	Kako?	Di?	Teškoć		Vridi		Di?	Teškoć		Vridi	
			eta	ft.	ft.	kr.		eta	ft.	ft.	kr.
Žito	Bačko	u Pešti	87	5	50	u Baji	83	4	87		
Napolica	Banatsko	„	—	—	—	„	—	—	—		
Raž	maodkud	„	80	4	55	„	78	3	20		
Ječam	„	„	66	2	80	„	66	2	27		
Zob	„	„	50	2	40	„	44	2	7		
Kukuruz	„	„	—	—	—	„	90	2	67		
Gra	„	„	—	—	—	„	—	—	—		
Proja	„	„	—	—	—	„	—	—	—		
Gorušica	„	„	—	—	—	„	—	—	—		

Visina vode Dunavske.

Pešta 11. Trav. 6' 4" razte.

nad 0 —

Požun 11. Trav. 7' — razte.

nad 0 — „

Poruke uredništva.

Subatica. G. S. V. pivaču, G. S. P. zbog naše pogriške nije do-bijo list; za čeg molimo oproštenje! Al vi još i drugu trojicu spomi-njete, kojih imena u vašim Dopisu na novo prigledanim — dakle ni novce nismo našli. Molimo izvestite nas u čem stoji stvar. Ured.

Ovom broju je nadostavljen jedan nadometak.

Nadometak 5-om Broju Bunjevački i šokački Novina.

Šokci bratjo!

U sadanjem vrjenu našeg prosvitljenog vika, kada su svi okolni narodi barjak izobraženja i prosvite, okolo nas na visoko uzdignuli, nemoremo ni mi sami u duševnom drimežu i nadalje zaostati; jer bi otale potli nevoljnog našeg sadanjeg života, za kratko vrime i sama narodna smrt naša za sigurno slidila.

Istina je doduše, da je siromašni narod naš već u prvašnja ne toliko prosvitljena vrimena, odgoio u krilu svom više vridnih i vrstnih, ljudih kanoli na priliku: Katančića, Kačića, Relkovića, i. t. d. koji su kano svitile zvezde na nebu, gusti mrak narodnjega neznanja razsvitljavali; istina je dilje, daje šokački naš narod, osobito s' ove strane drave i dunava, što uz bratju Hrvate, što uz bratju Srbije u najnovije vrime znatno u prosvit napred koracio; — no ruku na srce, pak istini za volju, i to na žalost priznati i ispoviditi moramo, da je veliki dio našeg šokačkog i bunjevačkog naroda sa one strane dunava, jos sveudilj mrtva masa, bez svake narodne svisti i ponosa.

Ali fala milostivom Bogu! kriši se već i onom prikodunavskom zanemarenom bunjevačko-šokačkom narodu našem, svitla narodne prosvite zora, razvijen je već prosvitni narodni barjak, pozivlje se pod isti cilj naš junački bunjevačko šokački narod, da uz druge prosvitljene narode stane na branik za prosvitu; a prosvitni taj barjak jesu: „Bunjevačke i Šokačke Novine.“

Šokci bratjo! samo probudjena svist razlikuje čovika od živinčeta, i čini ga podobnim Bogu! samo probudjena svist narodna razlikuje svistni i prosvitljeni narod od divljačtva! Kuda indi dase približimo, da li svitlosti božanstva ili divljačtvu i živinstvu?

„Mira, vira“ kaže naša narodna poslovice. Mira prosvite narodne u našem viku jesu novine narodne, u kojima se o svagdanjim potreboćam narodnim piše i razglaba. Ovu potreboću narodnjeg novinstva uvidili su već svi europski narodi, i već ista naša nekrštena bratja Bošnjaci imaju u Sarajevu svoje novine. A koji europski narod nema još dosad svojih narodnih novina? Odgovor je: mi Šokci, i — Cigani. —

Oćemo li indi stati uz cigane, ili uz ostale prosvitljene narode? Oćemoli prineti neznan domoljubni polgodišnji princsak od aus. 1 — 50 kr., na oltar domoljubne prosvite, ili će mo uzkratiti malenu ovu žrtvu prosvitnu, i čamiti i nadilje u ne vridnom narodnom mrtvilu? Ne, nećemo!

Stupajmo indi napred smilo i odvažno na svitlom polju domoljubne prosvite narodne, princsimo svikolici veliki i mali, bogataši i bogci neznanu žrtvu odf. 1 — 50 kr., na prosvitni žrtvenik narodni. „Hajd bratjo! u ime Boga, samo nek je sloga,“ — jer samo „brat s' bratom, rod s' rodom ruši svaku nezgodu. — Amen! U Osieku 10. Ožujka 1870.

Više doljnovaroških Šokacah.

Avtonomia.

Po onim načelu koje se po samo upravi u temelj svakojuke uprave državne, županijske i občinske — stavlja — tribalobi da se i oni poslovi, koji se bliže škole

i crkve doticaju, po zakonu kojibi se na saboru domovničkom ustanovio obavljaju.

Al poklem nismo svi jedne vire, već nuz katoličku ima u našoj domovini, koji slide crkvu grčko iztočnu neujedinjenu — drugi su pak Kalvini, Lutherani, Unitarii i Židovi, naravnoje: da se škulski i crkveni poslovi nemogu u saboru domovničkom razpravljati, jel su tamo po virozakonu različni zastupnici. Nu kako nebi dozvolili Kalvini i Lutherani da se katolici u poslove njeve crkve i škole stavljaju; još bi manje mogli mi trpiti: da se oni u naše crkvene i škulske stvari mišaju.

Oni su po najviše uredjeni — jel naša domovina, u kojoj su u velikoj većini katolici, — bilaje pravoljubna, i već davno veršenje prava, glede crkve i škole njima dozvolila, uslied čega se u njeve poslove nije stavljala.

Dosada su se u našoj domovini državni poslovi u katoličkom smislu i čuvstvu zakonito obavljali, — zato su katolici pouzdano svoje crkveno i škulske stvari, u rukuh državne uprave ostavili; jel prije na kancelarii u Beču, na Konsiliumu u Budimu bili su različiti odsici, za naše poslove umistjeni, i po ovima pod načelstvom jednog Biskupa, odpravljani izključivo po muževi katolici.

Ova vlast prije po kancelarii bečkoj, i Konsiliumu budinskom obavljana, — prišlaje na ministarstvo tako zvano odgoja i bogoštovlja, — u kojem su Sada Katolici, Srbliji, Kalvini, Lutherani i Židovi ponamištjani; naravnoje dakle, da se u ovakih ruku nemogu nadalje naše crkvene i škulske poslove ostaviti. jerbo nemožemo virovati, dabi i jedan katolik bio koibi to trpio: da se oni koji nisu snjime virom sjedinjeni, pačaju u stvari njebove crkve i škole; dočim dobro znade da oni ne trpe, košto i pravo imaju, da se mi u njeve crkvene i škulske poslove upletjemo, pripoznajemo mi: da oni svoje najmudrije znadu urediti. Kako smo indi rado gledali, kad su oni svoje poslove u vlastiti congressi i superitenditalni skupština razpravljali tako ništa više po sebe neželimo, već što je jednom pravo, neka nebude drugom, krivo.

Mi želimo naše crkvene i škulske poslove obavljati sami, po načelu samouprave u nasih katolički skupštinah, od Biskupah svećenstva, i od svitovni zastupnikah sastavljeni. To nam je hvala Bogu naš apoštolski kralj premilostivo dozvoljio, kako nam je to zakonitim putem preužvišeno ministarstvo objavilo.

Ovu dakle samoupravu nasih crkveni i školski poslova želimo mi osnovati, radi toga uslied previsoke dozvole. 1869. obderžana je perva skupština u Pešti, uz presidništvo naše ugarske katoličke crkve prabiskupa kneza Nadbiskupa granskoga. Tu su se izkupili svi Biskupi, svećenici po svojih braćah odabrani — i oni svitovni, koje je puk za svoje zastupnike birao, nakolikoje hotio ovo sebi dato pravo upotribiti. U toj skupštini drugo nije tada sveršeno, već samo su sastavljena ona pravila, po kojih triba: da u svakoj biskupii — svećenici u svoji srizih — a redovnici u svojih manastirih glasuju, i označe onog svećenika kojićeji zastupati, radi togaje za svitovne birače — svaka biskupia na okružje po broju 60,000 duša razdiljena.

Uslied ove naredbe u svakoj župi (plebanii) po duhovnom pastiru označenje dan i misto kade — se muževi katolici izkupe, i imenuju pet ljudi, kojima poviruju vlast, popis biračah i glasovanje voditi, prid ovi odbor

na obileženom danu, ima svaki posebno doći, i ričom izjaviti : koga želi za zastupnika odabrati, ovim načinom onaj muž nuz koga se većina glasova cilog okružja izjavi, postane toga okružja odabranim zastupnikom.

Nisu zaboravljeni ni dosadanji crkvah naši pokrovitelji, (patroni) oni svoja četiri poslanika kod strogonskog prabiskupu pismeno obilize.

Svi Biskupi košto i kaptularni, svećenički redovnički pokroviteljski i pučki zastupnici po knezu strogonskom prabiskupu u Peštu će se pozvati, i tamo vićati o tom kakoće se u svakoj občini umistiti jedan odbor za crkvene i škulske občinske poslove, jedan odbor cile biskupatie — za sve biskupatinske poslove, i jedan odbor zemaljski kojiće sve naše zemlje t. j. domovine — crkvene i škulske poslove razpravljati.

Posli ovih nastalo nam je pravo, da zapitamo kakoće to crkveni poslovi biti, kojiće se po avtonomii obavljati. U napredak triba nam zabiložiti; da u ono štoše tiče bogoštovja, vironauka, i ćudorednosti, u crkvi i škuli, — po svoj Biskupii i ciloj domovini — nitko na svitu kod nas katolikah van Biskupa i svećenstva nemože imati upliva — koji bi tako što god smio začeti, taj bi anathemu kano krivovirnik nase navukao — ovi se poslovi po naši katolički zakoni izključivo samo biskupa dotiču, u ove se pod gubitkom spasa ni jednom ćoviku nije dozvoljeno paćat. Toje briga nasih Biskupah podravnateljstvom sve goleme crkve katolićke glave rimskog Pape. Al ima drugi mnogo posloval, koje će ovi avtonomićki odbori u obćinam, Biskupiam, i ciloj domovini veršiti.

Takvisu slideći :

a) svagdi ima crkvah, ove triba graditi, popravljati i uzdržavati, — spolja i iznutra — tako je i škula.

b) u svakoj občini ima crkva na misti i škula svoje zaklade, tojest novce na kamatu izdane — ovima triba upravljati.

c) Na tušta mista ima crkva digdi i škula svoja zemljišta ova valja ukoristiti. To sve prilazi dalje na Biskupie, koje takodjer imadu svoje zaklade crkvene i škulske.

e) Nije drugćie i po svu domovinu, nikoje zaklade — crkvene i škulske razastiru se na okrug cile otaćbine, jedne su od ovih u novcu — druge u nepokretne imovine položene; koje su nam od redova prija mnogo godinah izginjeni zaostale. Kretne i nepokretne zaklade triba dakle zemaljskim načinom upravljati.

K tomu prilazi uredjivati štaće i kako triba u naših katolićkih manji i veći skulah nauke pridavati — zajedno kako ovim načinom valja učitelje sindike, zvonare i pivaće primati, i slučajno odpuštjati, to sve triba pravilno urediti, da se zna kako triba u svakoj občini glede ovog prava obhadjati. U slučaju a ko bi kakva digod razimirica nastala i tužba prinešena bila razsuditi, i štoje pravo urediti.

To će ta avtonomia odpravljati — slučajno može i to biti : da ako Njegovo Velićanstvo apoštolski kralj nehtio bude, svoje apoštolsko-pokroviteljstva pravo zadržati, onda i otom valja neobhodno vićati kome, i kakoće se to poviriti, jel u tom nesastoji kakva mala stvar već ona, koju crkva katolićka za najvažniju smatra, t. j. tkoće i kakoće oznaćivati one osobe svećenićke, koje bi hotili na biskupsko ili kanonićko dostojanstvo uzvišene vidit.

Takodjer ondaće tribat, i ono drugo pravo razpraviti, kojese glede važnosti do prvog penje, t. j. pokojim načinu valja crkvenoj vlasti pristavljati one Svećenike, koje bi u ovu, ili onu župu (plebaniju) kao pastire umistiti želili.

Tom prigodom tribaće protresti i ono pokroviteljsko (patronatsko) pravo, kojese dosad u obćinah, spajije (vlastelini) uživali. Poklem nije pravedno : da oni sami uzdržaju crkve, buduć da su veliki dio svojih prihodakah izgubili. Al ni to nebi bilo pravedno, da se svakog tereta liše, jerbo u obćini velik dio imovine posiduju.

Tadaće dakle tribat i biranje župnikah uredjivati.

Tko bi indi smio tajati, dasu ovo sve veliki i nažvi poslovi, buduć da se naše vire, odgojavanja, i pouke tćaju, svatko dakle tkomu ova na srcu leže. Za svoju najveću dužnost smatrati ima : da kada ga na biranje za avtonomiju pozovu, tamo voljno idje, upiše se i o danu glasovanja na zastupnika — priko svega posla dojde, i svoju volju izjavi, jel akose neće dobri i duševni slagati, i ovog posla mašati — naravnoje : da će u svoje ruke vlast bezduševni dobiti, da mogu za upravu crkve i škole svoj zloćest upliv izrućiti, jel kazano je, po Isusu : da nepriatelj nespava, već vrebja, da dobri zaspu i on steće prigodu, kukolj posijati. Na sva usta smiju se naši zlotvori — kad opaze, da nas tako lako znadu, u svoje zamke uvarati, kad jednima kažu : nemojte se dati upisivati, ni glasovati jel će nove terete na vas namećati, kokonda bi se po samoupravi mogli drugi tereti na nas natovariti, van onih, koje sami primimo, kano take koje moramo nositi, premda to valjada i naj prostii ćovik može uviditi, da popovi vitrom nežive, i da nji neće Kalvini i Lutherani plaćati, već košto i dosad ove će sami katolici na svojih ramenih nositi; a drugima ovi zlotvori kažu, nemojte glasovat, jel popovi žele po vama svoja dobra zadržati, no virujte samo ovima pomaži e jim opliviti svoju crkvu katolićku, pak kada uz vašu pomoć oteli budu dobra od koj vi nećete ni jedan lanac viditi, onda će van kazat : vaše Biskupe i kanonike plaćajte sami, no mislim onda će vam lakse biti, nego sad, kad nato nikakve brige nemate.

Ovamo spada i taj uzrok, što se svaki duševan i sviestan katolik, mora opirati tako zvanim obćinarskim pemišanim školama. S ovima mnogo bi izgubili, a ništa nebi dobili.

Jel prvo nije istina, da će tada one obćine zemaljsku pomoć dobiti — koje bi se za pomišane škole izjavile — buduć da podpore zemaljske samo uvidno siromašnim obćinam diele — drugo bratja druge vire nikad nebi trpili, da mi utićemo u njeve poslove, gdi su oni u manjini, jel se oni boje, da kako god u njeve škole katolićki učitelji ne unidju, doćim na misti di su oni u većini, naše katolićke poslove bi obavljali, i uvek učitelja sigurno samo njeve vire umistjati, tko se o tim želi uviriti, taj neka razgleda po većih kućah protestanski, pakće se osvidočiti : da oni ni katolićku ćeljad ne primaju, dok takvu od svoje slidbe dobivaju.

Našli bi oni način, kako bi i tamo disu katolici, u većini protestanta u škulu uveli, da katolićku dieu ući, u ćemu ništa ne pomaže, što je veli odredjeno : da se diea u viri po svećeniku poućavaju, kad se knjige po židovi i protestanti sastavljene mogu u take škole uvesti, u kojima je nevirnost tako upletena, ko otrova u nike trave lipim ćvatom nakitjene.

Najskole kada po ustavnoj slobodi ministar pouke

ra-
im
ke,
ni-

ko
a-
z-
ih
a

može ma koje vire, dakle i židov ma koji dan postati. Ne-razborito dakle čine one občine, koje se dadu zavesti onim navadnim razlagom: da će tada upravu svoje škole zadržati, a u drugim načinu izgubiti, toje ružna izmišljotina, na zanešenje lakoumni navedena. Ta po avtonomii kakoste vidili u svakoj občini — bitiće odbor — kojeg će, seljani i gradjani svi u svojoj občini po volji sastaviti — i oviće škulske i crkvene poslove obavljati s razlikom da su nadalje, pomišane škole podvergnute županii, di su svake vrsti vire ljudi izmišani, i naj posle ministaru — koji može biti sutra već kalvin ili židov — nu da li e za katolika lipše i ugodnie, da u crkveni i škulski poslovi, od ovog zavisi, nego od svog Biskupa po našoj viri — za glavu naredjena, to neka svaki svistan katolik posebno razsudi.

Koncil. Sabor Crkveni, Ekumenički. (Skupština crkvena.)

U kršćjanskim vilajetu najstariji su crkveni sabori, u ono doba kada je krstjanluk usvit unišao, o zemaljskih poslovih nisu saborisali, skupštine nisu sastavljali, već su carevi poslove gradjanske, i zemaljske, po svojih dvornici samovoljno obavljali.

Apoštolisu bili prvi, koji se pod predsjedničtvom Petrovim pervi put iskupili, da opražujeno po Judi izdaci misto popune, a drugi put rieše pitanje po Cerкви Antiokenskoj povedeno: dali su kršćjani dužni mojsiska zakonita pravila obdržavati? poput i na sliku ove Apoštolske skupštine, od sele deržane su po svem vilajetu, crkvene skupštine, sabori različite vrsti:

a) Biskupatianski: u ovom Biskup iskupi oko sebe svećenike i redovnike pa snjima vića o potrebam svoje Biskupie.

b) Pokrajinski — kada Nad-Arci Biskup sve pokrajinske Biskupe, kaptule, opate, predstavnike na vićanje pozove, kojim je sličan narodni — kad koje kraljevine Biskup, ko kad nas knez nad biskup granski iz sve kraljevine biskupe pokupi da od narodne crkve stva rima vićaju.

Ako pak njegova Svetost rimski Papa, kano glava kršćjanske crkve, cilog vilajeta Biskupe sazove u Rim jel na drugo misto, onda taki sabor nosi ime Concila, di po upravi Duha svetog izpravljaju stvari, koje se vire ćudorodnosti, stege t. j. života Svećenstva, redovničtva i puka ticaju. Ovaki je Sabor prvi put obdržan u Nicei, gdisu Aric, a najposli u Tridentu gdisu Luthera i Kalvina krivovirstvo odsudili.

Taki ekumenički sabor otvorenje prošle godine 1869. 8 prosinca, na blagdan neoskvernjena začetja Blažene Divice Marie u Rimu — kuda su i naši svi Biskupi, koji nisu boleštju pričeni bili odputovali, da o onih pitanjah koja se sad po svitu pritresaju, po Duhu svetom ubavistjeni, glasuju, i u ime sv. Majke crkve, ono, štoje istina odljuče. Radi čega po svi crkvah katholičkih puk nediljom i svetcom o kraju velike Mise 3. očenaša i zdrave Marie a svećenici svaki dan molitvu o Duhu svetom verše.

Ako bi nas tko god. pitao — štoće u tom saboru zaključiti, to mi nebi mogli pripoviditi, poklem su svi sveti otei na obderžavanje tajna zakletvom (prisegom) obvezani. Ipak i sami poznajemo taki više stvari, o kojih sveta Majka crkva jeste prisiljena svoju odluku izjaviti:

1) Državno stanje, gotovo u svi kraljevinah jeste

prominjeno, — što su dosad kraljevi sa svojih dvornici odpravljali; to sad ministarih, iz većine onih zastupnikah, koji su po puku odabrani obavljaju.

Al buduc da se obedvije vlade — jednog čovika poslovi zabavljaju, i u takom savezu obstoje, ko tilo sa dušom; ovo doticanje ni od sele, neće se moći odstraniti, radi toga nastalaje potriboća da crkva izjavi; pod koji se uvieti može u naprid s vladom svitovnom doticati, stim više: što u ovaj okrug spada imenovanje Biskupah, kanonika i mnogi svećenika.

2. Niki ćudnovat napor odaje se posvuda u svitu, i napreže se, ženitbu i škulu, u ruku svitovni — od svih virskih značajah lišiti, pak te stvari u red svakdašnji stvarnih nagodbah poniziti — kojim načinom poklem se nož oko živca svete Majke crkve, košto i države verti — ova nemože mućati, već mora svoju odluku izručiti, da svaki čovik dakle i onaj, koji saborskog poslanika odbira, takodjer i onaj koji je odabran zapozna: nakolikomu je slobodno u ovaku razpravu upuštati se, da katolikom biti nepristane. Crkva u ženitbi ima sakramenat, zajedno izvor i temelj virozakonska i ćudoredna života; mora se dakle ženitba prid, i ponjom sklapati; da uvidi diće se milost sakramenta ukućiti.

U škuli smatra sakupljenje one mladeži na kojoj će i država i crkva obstati; tko bi joj dakle mogo prikratit želiti: da se te mladeži pamet i srce prid njom razvija, da vidi hoćel svaki na miru sina i kćeri božje udariti.

3. Košto su prije tako i sad učeni pritresaju načela državna života; nu svete Majke crkve neprikidna pouka je bila: da svaka vlada, zemaljska i duševna iz Boga izvire, doćim oni koji Boga taje, ovu u čoviku traže; indi Sveta Majka crkva podmorana je svoj nauk odlukom ekumeničkom obraniti i ograditi.

4. U strukah znanosti jedni razumu sveznanu vlast pripisuju, drugi pak svaku oduzimlju, crkva mora izjaviti: gdi je istina katholička, da se naši književnici u krajeve neistinosti nezabanaju.

5. O stegi, tojest životu svećaničkom i redovničkom, nikoja su u pitanje stavljena, n. p. odnošaji župnikah i redovnikah prama Biskupa, košto i kapelanah prama župnikah, ova pitanja mora će crkva, razjasniti, i svoje naputke podieliti.

Divan od duižtva proti bogopsovke.

Pajo. Faljen Bog! priatelju Pajo, poklem ti Novine štiješ došo sam da štogod novog i mudrog od tebe ćujem, tako mi se osladio onaj tvoj prošatnji nauk od škole, da sam naumio opet k tebi dojtii makar neugodnim vrimenu u poslu ti smeo, dobro znajuć da prosvitljenje čovika svakog prostog, svakomu najvećma na srdcu ležati mora, kao Isusu, koji je Nikodema jednog mudrog židovskog naučitelja, u noćnim dobu od potribe krštenja, i vire, dostojao se obučavati.

Šandor. Znaš da nevolim dugačak divan, i da sam gotov u svako doba nauka davati, u čemu umim, samo ako vidim da moja rič nepada med trnje, već u dobru zemlju gdiće mnogo vrstnog ploda doneti.

Pajo. Slušaj šta ću sad besiditi. Nikidan prolazec kroz jedan sokak, nuz jednu malu kuću, i vidivši dvoje dice od 10 godinah, kako su se zaratili, i jedan drugomu: Boga, svetca... i sve štoje najveće psuju. Znaš priatelju, takomi se srdce ogorćalo i razljutilo, da sam htio sam

ZKvH.ORG.S

obadvoje oštro kaštigovati. Nakon nekoliko danah čuo sam od jedne bogobojazne žene, da se u Subatici jedno društvo utemeljilo protiv ove gadne bogopsovke, kojeje društvo već i u Kalači od dubovnog poglavarstva potvrđeno, da se tako zajedničkim nastojanjem ovaj strašni grijh izkoreniti može. Jesi li štogod ti čuo moj dragi prijatelju od ovog društva?

Šandor. I ja sam sad ne davno čuo; al ja još i to znam iz novina, da su Subačani jednu moljbu od mnogih njih podpisanu prostrli prid dietu, da ona jedan oštar zakon donese, proti ove bogopsovke za svu kraljevinu, i tako obćenim zakonom ovaj grijh izkorenuvši se, Bog k nami miloserdni bude sa svojim blagosovom. I šta misliš šta je od nje bilo?

Pajo. Ja mislim da svaki mudar čovik ovim samo radovat se mora; jer onda baš znam, da nebi čuli malu dicu tako slobodno i javno psovati.

Šandor. O moj dragi Pajo, da i oni poslanici na saboru tako bogomilno srdce imaju, kao ti, dobro znam, da bi ovi novi zakoni pod oštrom kaznom bogogrđje branili. Al hajd da ostavimo ovu žalostnu stranu, koristnie će biti da ti pokažem osnovu ovog daržtva.

Šandor. Društvo 10—15 članovah već ustanovljeno je. Načelnik jest svagdi plebános, a možebiti i jedan svitovni podnačelnik, ima jednog biližnika koji nose brigu društva. Član ovog društva svaki može biti brez razlike godinah, plemena i stanja. Svaki član kod plebanoša upisat se mora. Svi članovi obećavaju, da neće psovati, što više lipom ričom, i dobrim prinerom, kod kuće, i na svakim mistu, nastojati da i drugi nepsuju, i tako da se izkoreni ovaj gadni grijh. Osobito pak nastojae članovi, da nitko iz šale, srditosti ime božje oli svetih bud zašto ne za zove, i da se brez potrebe u krivo ili u dvoumnh stvarih ne zaklinje, zazivajuć: Boga, nebo, evangjelje, ili dušu za svidočanstvo. I izmoli će svaki dan članovi, jedan očenas, jednu Zdravu Mariu, i slava Ocu.

Pajo. O kako je to spanosno smišljeno da je ovo od davna uređjeno, nebi toliko puta božju kaštigu na nas navukli, i nebi čuli da mala dica psuju, oli zalud zaklinja ju se. Strašno je u božje ruke pasti.

Šandor. Sad ništa neostaje natrag, moj prijatelju, nego da ti, i sva tvoja obitelj (familia) u ovo društvo stanu, i druge na to navesti trudu se.

Pajo. Premda nisam ni dosad psavač bio, al evo ja obećajem da ću prvi član s mojom familiom biti, i svakomu najtoplije priporučivat. Sad mi još jedno palo u pamet, recimi moj prijatelju, nebili to odveć pohvalno, i Bogu ugodno bilo, da se gazde u jednim selu dogovore, službenika odmah odbiti, dok čuju jednu rič proti Boga, oli njegovih svetacah, a drugi take službenike neprime?

Šandor. Od ovog ritko sam štogod mudrijeg čuo, od ovakog prostog čovika. Te i sam po tvojoj zdravoj pameti prividiti možes, da u onoj kući, gdi se proti Boga, grdne riči dižu blagosov božji pribivat nemože, i zato možemo čuti i uvižbati da u ovakoj kući velike se nesriće događaju.

Pajo. Istina je, i eto ja odsele svakim službeniku ću naprid reći, da u kojim času čujem jednu bogogrđnu rič, u onim će času mu godina se sveršiti, i pa makar me sav svit, za ovo rugo, jel dobro znam da ću jedared od ovog račun položiti morat. A sad ti fala na ovim divanu, moram kući hititi, jel je već kasno. S bogom ostaj.

N. V.

Prelo.

Duva vitar, a snig vije
Zima Čiča, pada inje
Sve to studij, sveje mirno
Jer zemlje snig pokrio.

Pa šta veliš a moj mile
Kadse cure-one divne
Pasom kolu povataše
Boltu — svirca zamoriše.

Nema pisme od ratara
Ni cvrkuta od slavuja
Istom Ševa gdi-gdis čuje
Vior Snigu, odjek snuje.

Čiča Miju nasli jadi
Istom času rukom gladi
Poigrati jer nemože
Staro doba njega veže.

Znašli pobro ono misto,
Što bunjevcu jeste svito
Subaticu Varoš milu
Bunjevačku deli-Vilu.

Maté Bácsi brke suče
Za mladostju buči, huče
Ali nije Mate vajde
Zato nisu vise gajde.

Ta i tamoje Studen Zima
Ali nema toga mira,
Ta sve mile, veseloje
Ta sve brale, životije. —

Bunjevačka pisma s, ori
Bunjevačka rič se zbori
Rujno vino tu se pije
Jer na prelu drugče nije.

Preni okom, kudti drago
Svučes vidit staro mlado
Obučeno nakitjeno
Sve veselo razdragano.

Složno dakle svi bunjevci
Amo s nama i vi šokci
Das u kolo povatamo
Tarmat jezik naš nedajmo.

Svrni prvi teta Janji,
Ili onom batja Vranji,
Tuje prelo tuje Sviracz
Tuje kolo — divni tanac.

Pa kad tako složimose
Onda nikog nebojmose
A nebojse ni ti Nane
Daće nestat tvoje grane.

Jel sinaka imaš slavni
Ko i jezika svog netaji
A da skupa svise složje
Pomozinam mili Bože.

U Futoku

Lazo Knezević,
bilježnik.**OGLAS.**

Imamo sriću velečastnom občinstvu priporučiti.

Našu Gazdačko-Strojnu-Tvorinaru

na svako jakih orudjah u ovu struku spadajućih brzo sgotovljenje, uz najpriličniju cinu.

Sgotovljamo svake vrsti nova ratila, t. j. parostrojeve, mlatalnice, sečkanice, kukuruz-mrvljačice, sijačice, bojo-trlačice, sverdla za bušenje, piljačice, zvoničke sate, vodotoke — takodjer razne željezne plugove, brane, vijalice, šmrke za bunare, štrcalice — zajedno primamo se paromlina, i žesto tvorina košto i najfinii tokarski bravarski poslova, i svih ovakovih popravljanja

Nadalje u pozornost velepoštovana občinstva priporučujemo našu Dobro složenu paro-mlatalicu.

Pripravnismo u mistu i okolišu — od spajilukah društvenih, ili pojedinih gazdah, — izmlatjenje litine za dio ili za gotov novac — uz priličnu cinu primiti. Molimo za milostivo občinstva priateljstvo, Stan gospodska ulica 318 broj u Kalači.

Pokorne sluge
Sztreck i Heil.

2—3